

Deskryptory BN

**Opracowanie książek
autobiograficznych za pomocą
Deskryptorów Biblioteki
Narodowej.**

Gatunki literackie

Współczesne (XX i XXI w.) pisarstwo autobiograficzne wyróżnia cztery podstawowe klasyczne gatunki intymistyki (różnego rodzaju literatura dokumentu osobistego):

- ***pamiętnik***
- ***wspomnienie***
- ***autobiografia***
- ***dziennik***

Gatunki literackie

Pamiętnik – gatunek literatury stosowanej, relacja prozatorska o zdarzeniach, których autor był uczestnikiem bądź naocznym świadkiem. Pamiętnik (w przeciwieństwie do dziennika) opowiada o zdarzeniach z pewnego dystansu czasowego, w związku z czym kształtuje się dwupłaszczyznowość narracji: autor pamiętnika opowiadać może nie tylko o tym, jak zdarzenia przebiegały, lecz może ujawniać również swoje stanowisko wobec nich w chwili pisania (Źródło: Wikipedia).

Gatunki literackie

Wspomnienie – autor usuwa się na drugi plan.
Tematem głównym są wydarzenia historyczne,
instytucje, itp..

Gatunki literackie a deskryptory

Bardzo trudno jest odróżnić **pamiętnik** od **wspomnienia**, stąd decyzja BN na utworzenie jednego deskryptora gatunkowego na oznaczenie w/w gatunków – ***155 Pamiętniki i wspomnienia.***

Gatunki literackie

Autobiografia (gr. autós „sam” + bíos „życie” + gráphō „piszę”) – utwór piśmienniczy, którego tematem jest własne życie autora, jego koleje losów i czyny, zdarzenia, których był świadkiem, doświadczenia, które nabywał, ewolucja zapatrywań i postawy wobec świata. Innymi słowy: biografia jakiejś osoby (całościowa lub fragmentaryczna) przez nią samą napisana (Źródło: Wikipedia)

Gatunki literackie

Dziennik (diariusz, dyariusz) – gatunek autobiograficzny, zapiski bieżące, sporządzane dla potrzeb własnych lub w charakterze twórczości literackiej (publikowanej na bieżąco, bądź później w postaci zbiorczej). Składa się z codziennych wpisów, które mogą być opatrzone datą i informacją o miejscu powstania. Termin "dziennik" wywodzi się od łacińskiego wyrazu diarium, oznaczającego początkowo codziennie porcje pokarmu, rozdawane np. żołnierzom. Później słowo to zaczęło oznaczać również zapiski codzienne – (Źródło: Wikipedia).

Schemat opracowania w/w gatunków :

- 080 \$\$a [symbol UKD odpowiadający grupie społecznej lub zawodowej, do której należał autor bądź rodzajowi działalności]
- 080 \$\$a [symbol UKD na autobiografie danego kraju z podziałem wspólnym czasu]
- 100 \$\$a [deskryptor osobowy autora]
- 380 \$\$a Książki
- 380 \$\$a Literatura faktu, eseje, publicystyka
- 386 \$\$m Przynależność kulturowa \$\$a Literatura [przydawka określająca cechę językowo-etniczną]
- 600 \$\$a [deskryptor osobowy autora]
- 648 \$\$a [deskryptory chronologii treści]
- 650 \$\$a [deskryptory dotyczące grupy społecznej / zawodowej skorelowane z działalnością autora oraz związane z tematyką utworu]
- 651 \$\$a [deskryptory geograficzne]
- 655 \$\$a Pamiętniki i wspomnienia / Autobiografia / Dzienniki
- 658 \$\$a Historia
- 658 \$\$a [ewentualnie dodatkowe deskryptory ujęciowe]

Przykład z katalogu BP w Radomiu (zastosowanie deskryptora Pamiętniki i wspomnienia)

045 2 %b d1942 %b d1945

046 %k 1945

080 # %a 94(100)"1939/1945":341.322.5

080 # %a 929-051(438)"19"

100 1 %a Szmaglewska, Seweryna %d (1916-1992) %e Autor

245 1 0 %a Dymy nad Birkenau / %c Seweryna Szmaglewska.

380 %a Książki

380 %a Literatura faktu, eseje, publicystyka

386 %m Przynależność kulturowa %a Literatura polska

388 1 %a 1901-2000

388 1 %a 1945-1989

600 1 9 %a Szmaglewska, Seweryna %d (1916-1992)

610 2 9 %a Auschwitz-Birkenau (niemiecki obóz koncentracyjny)

648 9 %a 1901-2000

648 9 %a 1939-1945

650 9 %a Więźniowie obozów

655 9 %a Pamiętniki i wspomnienia

658 %a Historia

Omówienie przykładu

Charakterystyka treści książki:

Jedno z najważniejszych świadectw losu więźniów i ofiar obozu Auschwitz-Birkenau i jednocześnie jedna z pierwszych literackich relacji z piekła na ziemi. "Na ściany, podłogi, cegły padła tu krew i opowiada o ludziach, którzy tu ginęli. Zostali tam, gdzie połała się ich krew. To nic, że ściany później zabieleno wapnem. Te ściany są nadal czerwone." Seweryna Szmaglewska po aresztowaniu przez gestapo spędziła dwa i pół roku w obozie Auschwitz-Birkenau, gdzie doświadczyła wyczerpującej pracy fizycznej i kilku ciężkich chorób. Gdy w styczniu 1945 r. więźniów obozu pognano w marszu śmierci, udało jej się uciec. Od pierwszych dni wolności przystąpiła do opisanego tego, co niewyobrażalne (Źródło opisu: <https://www.azymut.pl>).

Przykład z katalogu BP w Radomiu (zastosowanie deskryptora Autobiografia)

045 2 %b d1945 %b d1989

046 %k 2019

080 # %a 821.162.1(091)"19"

080 # %a 929-051(438)"19"

100 1 %a Orłoś, Kazimierz %d (1935-). %e Autor

245 1 0 %a Dzieje człowieka piszącego / %c Kazimierz Orłoś ; [redakcja Wojciech Adamski ; indeks nazwisk Maciej Zarych].

380 %a Książki

380 %a Literatura faktu, eseje, publicystyka

386 %m Przynależność kulturowa %a Literatura polska

388 1 %a 2001-

600 1 9 %a Orłoś, Kazimierz %d (1935-)

648 9 %a 1901-2000

648 9 %a 1945-1989

650 9 %a Literatura polska

650 9 %a Opozycja polityczna nielegalna

650 9 %a Pisarze polscy

650 9 %a PRL

651 9 %a Polska

655 9 %a Autobiografia

658 %a Historia

658 %a Literaturoznawstwo

Omówienie przykładu

Kazimierz Orłoś o sobie samym.

Urzekająca autobiografia wybitnego prozaika.

Autor wspomina swoje dzieciństwo i młodość w Warszawie, które – choć przypadły na lata stalinizmu – były dla niego czasem beztroskim i szczęśliwym. Z pasją przedstawia też wejście w dorosłość, pierwsze sympatie i miłości, niepokoje związane z karierą zawodową i odpowiedzialnością za rodzinę. Opisuje wreszcie opór inteligencji przeciwko władzy Polski Ludowej, a także osobistą, dramatyczną historię opozycyjności (Źródło opisu: <https://www.azymut.pl>).

Przykład z katalogu BP w Radomiu (zastosowanie deskryptora Dzienniki)

045 2 %b d2017 %b d2018

046 %k 2019

080 # %a 821.162.1(091)"20"

080 # %a 929-051(438)"20"

100 1 %a Pilch, Jerzy %d (1952-) %e Autor

245 1 0 %a Trzeci dziennik : %b 7 maja 2017 - 15 lipca 2018 / %c Jerzy Pilch.

380 %a Książki

380 %a Literatura faktu, eseje, publicystyka

386 %m Przynależność kulturowa %a Literatura polska

388 1 %a 2001-

600 1 9 %a Pilch, Jerzy %d (1952-)

648 9 %a 2001-

650 9 %a Pisarstwo

650 9 %a Pisarze polscy

650 9 %a Polityka

655 9 %a Dzienniki

658 %a Historia

Omówienie przykładu

Ironiczny dystans i szczerze wyznania, literatura i futbol, Wisła i Warszawa, sprawy bieżące i ostateczne. Maj 2017. We Francji wybory prezydenckie wygrywa Emmanuel Macron, a co ważniejsze następnego dnia Cracovia ma zmierzyć się z Arką Gdynia (co zresztą zakończy się dwubramkowym tryumfem krakowskiej drużyny). A Pilch? Początek wyjątkowo zimnej wiosny zastaje go w rodzinnej Wiśle. Szybko okazuje się, że rozmowy z matką znacznie lepiej prowadzi się przez telefon niż face to face, trochę z powodu postępującej matczynej głuchoty, trochę ze względu na psy, które w domu czują się wyjątkowo swobodnie. Pilch przechadza się zatem po okolicy ze srebrną obrączką na palcu, która uchodzi uwagi jego matki... a może raczej, której matka nie chce zauważyć... Tak zaczyna się **Trzeci dziennik Pilcha — obejmujący czas od maja 2017 do lipca 2018** — który zmienia reguły gry. O ile poprzednie tomy składały się z tekstów na bieżąco publikowanych, o tyle najnowszy od początku do końca powstawał w ukryciu (Źródło opisu: <https://www.azymut.pl>).

Inne gatunki intymistyki

„Omówienie klasycznych gatunków intymistyki nie wyczerpuje tematu autobiograficzności. W potocznym rozumieniu istnieje tendencja do oddzielania pisarstwa o charakterze autobiograficznym jako przynależnego literaturze faktu od domeny określanej mianem literatury pięknej, a więc operującej fikcją literacką.

O ile katalogowanie w ramach JHP BN utrudniało oddanie tego stanu rzeczy w rekordach bibliograficznych, o tyle „uwolnienie” gatunków w ramach DBN otworzyło możliwość przybliżenia opisów bibliograficznych do stanu wiedzy reprezentowanej przez literaturoznawstwo. Temu ostatniemu celowi służyć miało utworzenie deskryptora gatunkowego **155 Powieść autobiograficzna i 155 Powieść biograficzna**”. (źródło cytatu: *Formy autobiograficzne a katalogowanie z wykorzystaniem* Deskryptorów Biblioteki Narodowej /MICHAŁ BANDURA.ROCZNIK BIBLIOTEKI NARODOWEJ • 2019 • TOM L • s. 11–22).

Inne gatunki intymistyki

Powieść biograficzna (fr. vie romancée) – odmiana powieści historycznej przedstawiająca życie jednej lub kilku postaci historycznych (por. „żywoty równoległe”). Jej rodowód wywodzi się z starożytnych żywotów sławnych ludzi (Plutarch, Swetoniusz), hagiografii i XIX-wiecznej powieści historycznej. Zazwyczaj oparta jest na dokumentach, zaś te fragmenty życiorysu, które nie znalazły odzwierciedlenia w historiografii uzupełniane są najczęściej hipotezami i fikcją literacką (Źródło - Wikipedia).

Inne gatunki intymistyki

Powieść autobiograficzna – powieść oparta na prawdziwych wydarzeniach mających miejsce w życiu pisarza. Narratorem lub głównym bohaterem powieści jest przeważnie autor. Powieść taka może zawierać elementy fikcyjne, tj. wydarzenia i sytuacje wykreowane przez pisarza (Źródło: Wikipedia).

Inne gatunki intymistyki a deskryptory

„Deskryptor gatunkowy ***Powieść autobiograficzna*** stanowi paralelę dla deskryptora ***Powieść biograficzna***. W przypadku obu mamy do czynienia z utworami o charakterze fikcyjnym, ale zawierającymi istotny komponent faktograficzny, przy czym **w przypadku tej pierwszej autor i główny bohater to ta sama osoba, a więc w rekordzie bibliograficznym wartość pola 100 jest równa wartości pola 600, natomiast w przypadku tej drugiej autor i główny bohater to dwie historycznie istniejące, ale różne od siebie postaci, toteż zawartość pola 100 będzie różna od wartości pola 600**” (źródło cytatu: *Formy autobiograficzne a katalogowanie z wykorzystaniem Deskryptorów Biblioteki Narodowej* /MICHAŁ BANDURA.ROCZNIK BIBLIOTEKI NARODOWEJ • 2019 • TOM L • s. 11–22).

Inne gatunki intymistyki

155 Opowiadania i nowele autobiograficzne

155 Komiks autobiograficzny

Gatunki te podobnie jak powieści łączą ze sobą fikcję literacką z elementami biografii.

Występują bardzo rzadko, toteż powyższe deskryptory powinny być używane w sposób powściągliwy.

Schemat opracowania opowiadań i nowel autobiograficznych

080 \$\$a [symbol UKD dla utworów prozatorskich danej przynależności kulturowej]

080 \$\$a [symbol UKD na biografie danego kraju z podziałem wspólnym czasu]

100 \$\$a [deskryptor osobowy autora]

380 \$\$a Książki

380 \$\$a Proza

386 \$\$m Przynależność kulturowa \$\$a Literatura [przydawka określająca cechę językowo-etniczną]

600 \$\$a [deskryptor osobowy autora]

648 \$\$a [deskryptory chronologii]

650 \$\$a [deskryptory dotyczące grupy społecznej / zawodowej skorelowane z działalnością autora oraz związane z tematyką utworu]

651 \$\$a [deskryptory geograficzne]

655 \$\$a Powieść autobiograficzna / Opowiadania i nowele autobiograficzne

Schemat opracowania komiksów autobiograficznych

080 \$\$a [symbol UKD dla komiksów danej przynależności kulturowej]

080 \$\$a [symbol UKD na biografie danego kraju z podziałem wspólnym czasu] 19

100 \$\$a [deskryptor osobowy autora]

380 \$\$a Książki

380 \$\$a Komiksy i książki obrazkowe

386 \$\$m Przynależność kulturowa \$\$a Literatura [przydawka określająca cechę językowo-etniczną]

600 \$\$a [deskryptor osobowy autora]

648 \$\$a [deskryptory chronologii]

650 \$\$a [deskryptory dotyczące grupy społecznej / zawodowej skorelowane z działalnością autora oraz związane z tematyką utworu]

651 \$\$a [deskryptory geograficzne] 655 \$\$a Komiks autobiograficzny

648 \$\$a [deskryptory chronologii]

650 \$\$a [deskryptory dotyczące grupy społecznej / zawodowej skorelowane z działalnością autora oraz związane z tematyką utworu]

651 \$\$a [deskryptory geograficzne]

655 \$\$a Powieść autobiograficzna / Opowiadania i nowele autobiograficzne

Deskryptory BN

Utworzony został również deskryptor przedmiotowy **150 Formy autobiograficzne**. Ma one pełnić dwie funkcje: po pierwsze, ma zbierać jako hasła węższe wszystkie gatunki autobiograficzne (autobiografia, pamiętniki i wspomnienia, dzienniki, powieść autobiograficzna, opowiadania i nowele autobiograficzne, komiks autobiograficzny), **po drugie, co ważniejsze, powinien być używany w opisach wszystkich publikacji literaturoznawczych, w których przedmiotem badania staje się autobiografizm**” (Formy autobiograficzne a katalogowanie z wykorzystaniem” Deskryptorów Biblioteki Narodowej /MICHAŁ BANDURA.ROCZNIK BIBLIOTEKI NARODOWEJ • 2019 • TOM L • s. 11–22).

Przykłady z katalogu PB w Radomiu (zastosowanie deskryptora powieść autobiograficzna)

045 0 %b d1970

046 %k 2018

080 # %a 821.134.3(81)-3

080 # %a 929-051(81)"19"

100 1 %a Coelho, Paulo %d (1947-). %e Autor

245 1 0 %a Hipis / %c Paulo Coelho ; przełożyła Teresa Tomczyńska.

380 %a Książki

380 %a Proza

386 %m Przynależność kulturowa %a Literatura brazylijska

388 1 %a 2001-

600 1 9 %a Coelho, Paulo %d (1947-)

648 # 9 %a 1901-2000

648 # 9 %a 1945-1989

650 9 %a Hipisi

650 9 %a Podróże

651 9 %a Amsterdam (Holandia)

651 9 %a Nepal

655 9 %a Powieść autobiograficzna

Omówienie treści książki

W swojej najbardziej autobiograficznej powieści Paulo Coelho pozwala nam przeżyć na nowo wielkie marzenie pokolenia hipisów o pacyfistycznej przemianie świata. Paulo jest długowłosym, zbuntowanym młodzieńcem, który pragnie zostać pisarzem. Uciekając przed brazylijską dyktaturą wojskową w 1970 roku wyrusza w świat w poszukiwaniu wolności i sensu ludzkiej egzystencji. W Amsterdamie spotyka Karlę, młodą Holenderkę, z którą legendarnym Magic Busem wyrusza do Nepalu, nowego kultowego miejsca na hipisowskiej mapie świata. Podróż przez Europę będzie początkiem ich niezwyklej historii miłosnej i głębokiej przemiany duchowej. Powieść o wolności, o młodzieńczym buncie i poszukiwaniu siebie (Źródło opisu: <https://www.azymut.pl>).

Przykład z katalogu BP w Radomiu (zastosowanie deskryptora powieść biograficzna)

045 2 %b d1941

046 %k 2019

080 # %a 821.162.1-3

100 1 %a Severski, Vincent V. %d (1956-) %e Autor

245 1 0 %a Christine : %b powieść o Krystynie Skarbek / %c Vincent V. Severski.

260 # %a Warszawa : %b OsnoVa, %c 2019.

380 %a Książki

380 %a Proza

386 %m Przynależność kulturowa %a Literatura polska

388 1 %a 2001-

600 1 9 %a Skarbek-Giżycka, Krystyna %d (1915-1952)

648 9 %a 1901-2000

648 9 %a 1939-1945

650 9 %a Tajni współpracownicy służb specjalnych

650 9 %a II wojna światowa (1939-1945)

650 9 %a Wywiad angielski

651 9 %a Belgrad (Serbia)

655 9 %a Powieść biograficzna

655 9 %a Sensacja

Omówienie treści książki

Bohaterką książki jest Krystyna Skarbek, polska agentka brytyjskiej tajnej służby nazywana przez Winstona Churchila „ulubionym wywiadowcą”. Krystyna jest w Belgradzie i stara się nawiązać jak najwięcej konspiracyjnych kontaktów, a także za wszelką cenę nie dopuścić, aby Jugosławia przystąpiła do wojny po stronie Niemców. Jest też w posiadaniu ważnych dokumentów dotyczących inwazji Niemiec na Związek Radziecki. Jej misja nie kończy się powodzeniem (Źródło opisu: <https://hurt.bonito.pl>).

Opracowanie książek autobiograficznych za pomocą Deskryptorów Biblioteki Narodowej

opracowała:

Ewa Swęd

Wydział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów BP w
Radomiu.

Na podstawie artykułu: Formy autobiograficzne a katalogowanie z wykorzystaniem Deskryptorów Biblioteki Narodowej /Michał Bandura. W: ROCZNIK BIBLIOTEKI NARODOWEJ • 2019 • TOM L • s. 11–22.